Чурапчыга күн тахсар!

САҢА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

2008 сыл От ыйын 22 күнэ оптуорунньук №98 (9850)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫНЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Оттоохун – 2008

ОДЬУЛУУН ОТЧУТТАРЫГАР

Бу күннэргэ улуус үрдүнан оттоохун үгэнизэн бара турар. Ходуһаҕа бааһынай хаһаайыастыбалар, чааһынай ыаллар бары кэриэтэ кииртиллэр. Ааас маркалаах трактордар, охсор, муньар техникалар тигинэччи үлэлиллэр, кэбиһиллээх оттор чомчойоллор. Кырдьаҕаһыттан саҕалаан кыра оҕотугар тиийэ үлүмнэһэн үлэлиллэр, самаан сайыҥ күөх быйаҥын сомсуһаллар.

ХОННОХТОРО АҺЫЛЛЫБЫТ, ТУТТУУЛАРА ЭРЧИМИРБИТ

Одьулуунга Николай Николаевич Шестаковка тиийэн оттуу сылдьайаччыларга сердиритэр көрдөһүүбүтүн ылынан, Урох Күөралыыр суолунан айанныатыбыт. Уруккуга, этэрэ диэри "ыт баһа төкүнүйэр" өннө, дэхси суол биллэгин тоҕо кэһиллэн дириҥ барыйы колея буолан хаалбытынан сэрэнэн айанныай Павел Константинович Матвеев оттуу сылдьар алааһыгар тиийдибит.

Отчуттар бу алааска иккис отторуун көбүһэ сылдьаллар, түстэн бүтэрэн эрэллэр эбит. Константин Егорович Матвеев уолаттара ус хаһаайыстыба кытыһан оттууллар. От ыйын 9 күнүттэн оттоохуунга туруммуттар. Бу бөһис отторуун көбүһэ сылдьаллар. Т-25 трактордаахтар. Үлэлэрин-хамнастарын Павел Константинович салгыһыннэрэр.

– Төрдүс алаастыгар оттуу сылдьыбыт. Трактордаахпыт, скоростной охсордоохпут, муньардаахпыт. Быйыл алаастарбыт үүнүүлэрэ-мэлтэх. Урукку оттоюр ходуһаларын оннө уута баттанна, аны үрдүк сиргэ куоракпаата. Бу Төбүрүөк диэн алаас. Былырыын 4 улахан оту ылыбыт буоллахпытына, кэлэрүгэр кулдук, быйыл 2 кыра оту ылыллыбыт. Уута былырыыпытыттан быдан кэҥээбит. Ырааһа сурдээх, сөтүөлээн абырайыбыт. Күүгэбүт уута былдьаһан быйыл атын сиргэ кэбистибит. Барыта 18 гектар сирдээхпит. Бу отторуубутун күүгэлээн, бүтэрэн баран сарсын Билиистээх бааһынастыылар оҕустара барыахтыт. Онно 10-ча гектардаахпыт.

Үс хаһаайыстыбаҕа 12 төбө сүөһүлээхпит, 6 сылгылаахпыт. Быйыл былырыыллыгыттаҕар арыйах оту ылар буоллубут. Кур оттоохпут. Онон сыл тахсар от баар буолуоҕа. Алтыа буолан үлэлии сылдьабыт. Костя, Бэргэн-студеннар. Убайдарым, бырааттарым үлэлээллэр. Улуус хаһаастан Феликс Егорович Матвеев, орто оскуолаҕа үлэлиир Гаврил Константинович Матвеев, калмаҕойтэҕо начальника Инжентий Константинович Матвеев баалларбыт. Хомо сылдьан оттуубут. Күрааһы күннэр тураннар тэтиммит түргэн. Маннык үлэлээтэхпитинэ аны биир недиэлэҕэ бүтэриэхпит.

Уолаттар, кырдьык даҕаны, үлэни-хамнаһы ыһаҥа-хото туттуох дьон. Сыл-сап түстүү охсон иккис сөгүрүннарыллар тарыстылар. Аһаан, сынньаһан баран уруккуну күүтүлэрин эҥэ.

Күөлү таһыһан арыы тыаны эрийиэ сүүрдэн тыа саҕатыгар турар үүтээннэ тиийэбит. Кыра дьаҥ курдук онтоһуулаах, террасалаах, кырыысалаах, тулата иккис маһынан олбуордаммыт, туалеттаах, дуптаах. Таһырдьа аһыыр остуол капитальнайдык обрезной хаптаһынынан онтоһуллубут. Быһата сайыллык дьиэ дьоҕоҕо сөп тутуулардаах.

Хаһаайын иккис сиэмэнэҕэ баалларбыт. Үөрэ-көтө көрүстүлэр. Остуолга чэй иһэ-иһэ сэһэргэһиэн буоллаҕа. Николай Александрович саҕа 73-тэ эбит. Сааһыгар хоҕоонно суох сэргэх көрүҥнээх, ыһыы кырдьаҕас. Эмтэй-сомдой уолаттар, сиэннэрэ- Герман 8-с кылаабы, Айаал 6-с кылаабы бүтэрбиттэр. Айаал Амма улууһуттан калбит. Бу алаас обүтэлэриэн сирэ. 1991 сыллаахха совхоостар үрдэллэригэр сири үллэриитэ убайа Егор Александрович Федотовтыын аҕатан ылбыттар. 30-ча гектар иэннээх. Нөҥүө сайыныгар күрүөнэн эргийбиттэр.

– Үрүүлээх дьылга 14–15 оту ыларбыт. Эрдэ күөл олох кыра этэ. Соҕуруу өттүгэр үөһэ 2 дьүөдэ баара ыаҥаҕа, тоҕо охсон күөлгэ киирэн үүтүн ыаҥаппиттэрэ. Онуоха эбэн тыаттан цеолкаларга сиэн, сирэ ирэн эмиэ уу хаирбита. Бу ыаҥаппытыгар баар уу олох да суоҕа, ходуһа этэ. Байыыга уу өссө эбиллэбит. Күөлбэр бол анды түһэр буолбут. Биир аҥаһы өлөрдүм. Быһыр бу күөл мунхаланара үһү. Үтүөкэн бальчаах этэ дэһаллэр. Балык үөскэтэрэ иккитэ аттын күүгэн ардыгар ыһта сылдьыбытым. Бастакы ыытыыбар этэрэ сиэтэ быһыылаҕа. Ол иһин быыргыыны тэтиҥ мас анньан эмтэхпитэм. Этэҕэтэ эстибитэ. Быйыл эмиэ ыытым эрэкэ баара биллибэт. Билиэччилэр сиппүөскүү илитиэх биллэрээччитэ суох, баара буолуо дииллэр. Онтук буоллар үчүгэй этэ.

Саас хаар хараарарын кытары манна кэлэччибин. Доҕордум барахсан туспан ардыгар турар буолар. Күһүн оттоон бүтүөхтэр диэри сылдьабын. Оробуорум бары маллар. Чурапчынан, Амманан, Дьокуускайынан олороллор. 17 сиэннэхтэрим. Манна сөбүлээн кэлэллэр, окко кемалөөллөр, сир астыыллар. Дьэдьэн, хаптаҕас, отон үүнэр. Быйыл куораана бөрт буолан үүммэтэх. Бу иккис сиэним кэлбиттэрэ 2 хонно. Муньуу тахсарын кэтэһэллэр. Сарсын оҕустаран бүтэрим буолуо. Быйыл 6 сүөһүнү сыл таһаарбыппыт. Биир үөр сылгылаахпыт. Сөп буолар оту ылаччыыбыт. Ити, көрөрүҥ курдук, 9 күр оттоохпут. Быйыл үүнүү мэлтэх. Куораана бөрт. Халлааммыт онноорр саасҥы Ньукулуунга, Бөтүүлүкэ ардаабата. 5–6 эрэ оту ылар турустаахпыт.

ЛТЗ-60, "Синтай" китай трактордаахпыт. Скоростной охсоруннан оҕустарабыт.

Муньан, бутуллаан бараннаалбаннаа кэбиһэбит. Маннык күннэр турдахтарына 2 недиэлэни бүтэриэхпит. Улуус отчуттара барыларыгар ыраах кэмнээх чугаһаталлара буолуо. Күһүн ардах кэлиэҕэ. Лаппа түһэр кутталлаах, күһүҥҥү ардах үһүн буолааччы,– диэн Ньукулай дойдутун, үлэтин-хамнаһын билиһиннэрэр.

Уруккуну оттуттар Николай Александрович 30-ча сыл колхозка, совхозка механизаторынан үлэлээбит. Итинтэн 22 сыл суоппарынан, 8 сыл трактористынан. ГАЗ, ЗИЛ, УАЗ маркалаах массыыналартан саҕалаан Волга массыынаҕа кытары олорбут. Күүрэн-хааран үлэлээбит кэмнэрин кэпсиириттэр сирэйэ сырдаан, бэл туттарахтара сыыдамсыйан ылла. Ити кэмҥэ мин билэр механизатордарбын, атын даҕаны дьону бэрэ билэттиир эбит. Онон кэпсэтиибит бэрэ табыллыбна.

Германнаах Айаал биһиги босхолоһоҕо кэммитигэр титирэни күүгэр иҥэри мас саа онгосто оҕустулаар. Оноорторуун эрдэттэн балаһыанньаттаар эбит, сыала ыгыллаан күүгүрүтэн бардылар. Болҕох диэн ыттаахтара бэрэ сэргэхсийдэ, сүүрэн-көтөн алэстэлиэ. Хомуйан тыа диэки бардылар, арааһа, модуйдуур быланнаахтар.

Сэһэргэһэн бүтэн, кырдьаҕас хотуурун уларыппат ходуһатыгар оҕустара кэлэрдэ. Ходуһаҕа косилка курулуур тыаһа дьикти музыка буолан иһиллиннэ.

Алексей СЛЕПЦОВ.

ПРОГНОЗ ПОГОДЫ С 21 ПО 26 ИЮЛЯ (www.rp5.ru).

	понед. 21 июля		вторник 22 июля				среда 23 июля				четверг 24 июля			пятница 25 июля		суббота 26 июля	
Местное время	17:00	23:00	05:00	11:00	17:00	23:00	05:00	11:00	17:00	23:00	05:00	11:00	23:00	11:00	23:00	11:00	23:00
Облачность %																	
Осадки мм																	
Давление мм	733	732	732	733	732	733	737	738	737	738	739	739	736	738	737	739	735
Температура °C	+30	+24	+16	+21	+24	+18	+12	+15	+23	+18	+18	+19	+21	+19	+19	+16	+17
Влажность %	35	69	100	80	65	88	85	60	35	62	64	54	78	60	52	-	-
Ветер м/с	Ю 2	С-З 2	С-З 2	С-З 2	Ю 1	С-З 5	С-З 5	З 5	З 3	С-З 3	С-З 3	З 2	С 2	С-З 3	С 3	С 3	С-В 3
Солнце восход/закат	05:06	23:24		05:10	23:21			05:13	23:19		05:15	23:16		05:18	23:14	05:20	23:11
Луна восход/закат	23:43	08:45		23:40	10:39			23:37	11:53		23:34	13:30		23:31	15:12	23:30	17:01
фаза																	

КИҺИ уонна СОКУОН

Хаһыат анал таһаарыыта

2008 СЫЛ АҤАРЫГАР ЧУРАПЧЫ УЛУУҺУГАР БЭРЭЭДЭК ТУРУГА

Улуус иһигэр билиҥҥи туругунан барыта 111 холуобунай буруй оҥоһулунна, былырыын бу кэмҥэ 92 этэ. Дьон бас билиитин утары оҥоһуллубут буруй ахсаана аччаабат, буруй уопсай ахсааныттан 47,7 бырыһыанын ылар. Ол курдук, Чурапчы улууһун Ис дьыалаҕа отделыгар уоруу 40, киһини халааһын 4, массыынаны көҥүлэ суох илдьэ барыы 3, үбү-харчыны иҥэринии 5, маһыанньыктааһын (мошенниктааһын 1), сымыйа харчыны батарыы 1 түбэлтэлэрэ бэлиэтэннилэр.

Бу 111 буруйтан 39-һа ыар уонна аһары ыар көрүҥнэр ахсааннарыгар киирэллэр. Ол курдук, муус устар ыйга Чурапчы салаанньэтигэр гр. Е. билэр киһитигэр арыгы иһэн баран, кыыһырсыы түмүгэр кырбаан, гр. П. ылбыт эчэйиититтэн өллө. Икки күн буолан баран Кытаанах нэһилиэгэр сокуоннай сааһын ситэ илик гр. С. арыгы испит туруктаах сылдьан гр. В.-ны саанан ытан өлөрдө. Ол кэннэ эмиэ киин салаанньаҕа гр. К. арыгы испит туруктаах сылдьан гр. Д.-ны саанан ытан өлөрдө, Чакыр нэһилиэгэр гр. Ш. сидьиҥ дьайыыларыттан гр. М. өллө, Сылаҥ нэһилиэгэр гр. Т. иттиэх кыыһын хас да төгүл күүһүлээтэ. Баларга барыларыгар холуобунай дьыала көбүтүллүннэ, барыллааһын силиэстийэ ыытыллыа турар.

Сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолоруннан бастакы кыартал түмүгүнэн 5 холуобунай буруй силиэстийэлэнэн суукка барбыт буоллаҕына, билиҥҥи туругунан 18 холуобунай дьыала суут көрүүтүгэр ыытыллыына. Бу көрдөрүү былырыыҥҥы кэмҥэ тэҥнээтэххэ 83,3 бырыһыанынан үрдээтэ. Сокуоннай сааһын ситэ илик С. соҕотох бэйэтэ уонна атын оҕолору кытта, 2007 сыл күһүнүттэн саҕалаан 13 уорууну оҥордо. Ол курдук, дьон дьиэлэрин, кыбартыраларын ааннарын алдьатан киирэн малы-салы уоран, дьоҥҥо-сэргэҕэ уопсайа 28 609 солк. кээмэйдээх хоромньуну таһаарбыта биллэр. Манна даҕатан эттэххэ, 2007 сыл сэтинньи ыйын бүтүүтэ Чурапчы улууһун Ис дьыалаҕа отделын, сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор дьыалаларын үлэһиттэрэ суут ннигэ сокуоннай саастарын ситэ илик быраабы кэспит оҕолор республикатааҕы кииннэригэр киһини көнөр суолга туруорар сыалтан быстах кэмҥэ барарын туруорса сылдьыбыттара да, үөрэтэр учууталын өттүттэн киһини күүстээх киһи мүскэйиниэ түмүгэр оройуон суута бу туруорсууну ылымматаҕа. Ол түмүгэр сокуоннай сааһын ситэ илик С. өссө өрө баран, улуус киинигэр баар чааһынай маҕаһыыны тэҥэ чааһынай гараһы алдьатан, уопсайа 25 521 солк. кээмэйдээх хоромньуну оҥордо. Сокуону кэһэр оҕо барыта бу ахтыллар оҕо курдук буолбатах. Киһи курдук балаһыанньалаах оҕо 4-5 сылга биирдэ эмэ көстөөччү. Саамай кутталлааҕа - киһи атын оҕолорго дьайан, киһилэр сокуону кэһиилэригэр улахан төрүөт буолуон сөп. Улахан дьон, милиция сотрудниктарын киһилиир сыһыаннарын өйдөөбөт, өйдүү сатаабат оҕолорго, киһилэр төрөппүттэригэр, туспа аҕалыахтарыгар, тустаах үлэһиттэргэ ИДьО өттүттэн инникитин да миэрэлэри туһанарга үлэ салгыы барар.

Бэрээдэк эйгэтигэр биир сытыы боппуруоһунан суолга тахсар быһылааннар буолаллар. Ол курдук, бу дьыл бастакы аҥарыгар, былырыыҥҥыга холоотоххо, ГАИ сотрудниктарын туһааннаах үлэлэрэ ыытыллалларын үрдүнэн, суолга тахсар быһылааннар икки бүк өрө таҕыстылар. Ол түмүгэр, 17 киһи доруобуйатыгар араас көрүҥнээх эчэйиилэри ыллылар. 12 быһылааннан көрүҥнэринэн араардахха, 8-тар массыына суолтан сууллан, эргийэн, 3 төгүлсатыы киһини таарыйыы түбэлтэтэ таҕыста. Транспорт көрүҥнэринэн 10 легковой массыына, 1 трактор, 2 мотоцикл суол быһылааныгар таһаардылар. 12 суол быһылааныттан 6-та "Хальма" федеральнай суолталаах суолугар, 3-һэ нэһилиэктэргэ тиийэр суолларга, 2-тэ Чурапчы салаанньатын иһигэр уонна 1алаас сиргэ оҥоһуллуннулар. Маны таһынан бу быһылааннарга 2 суоппар арыгы испит туруктаах сылдьан массыына ыыппыта, 2 киһи массыынаны ыытар бырааба суоҕа, 2 сатыы киһи суол быраабылатын кэспиттэрэ төрүөт буолбуттара биллиннэ.

Хас биирдии суоппар бэйэтин үрдүк ылаастаах суоппарынан биллиэр. Ол да буоллар, статистика көрдөрүүтүнэн, суол быһылааннарын ордук 3-тэн 10 сылга диэри ыстаастаах суоппардар оҥордулар. Мантан көстөрүнэн, ыстаастаах суоппардар бэйэлэригэр аһары эрэнэллэр, айан кэмигэр сэрэхтэрин, болҕомтолорун сүтэрэллэриттэн тахсар. Практикаҕа көстөрүнэн, эдэр суоппардар суолга ардыгар соруйан күчүмэҕэй балаһыанньалары оҥороллор. Ол курдук, аһары ыксары хабырыйа сыйа утарыта аасыһыыны көрө көрөллөр сүрүн суолга иһэр массыынаны аһарыныбакка иннигэр ыстанан тахсыыларын, кыараҕас суолу учуоттаабакка араас маневрдары оҥорон ааһалларын этиэххэ сөп. Бу кэһиилэри оннук суоппардар бэйэлэриттэн бэркэ астыммыт, өрө туттуммут сирэйдээх-харахтаах оҥорон ааһаллар. Киһилэртэн сылтаан өссө да элбэх суол быһылааннара тахсыахтарын атын суоппардар кэмигэр сэрэтэр, сөптөөх дьайыылары оҥорбуттарынан эрэбиллибэккэ-көстүбэккэ хаалаллар. Ол да буоллар, биир эмэ оннук түгэнигэ "дьиктээх суоппар" хайаан да суол быһылааннын оҥорон, харыстаан туттарыаҕа диэн этиэҕи баҕарыыллар.

Хайыык баҕарар буруй киһи киһини аанньа ахтыбат буолуутуттан, туохха да эппиэтинэһэ суох сыһыантан, бэйэҕэ иннэ суох чиэһэ барыыһыттан туһаны ылар сыбэйэ иннэн сирэн оҥоһуллар. Бу барыта биһиги ортобутугар сиэрдээх оҥоһуллар. Бу барыта биһиги ортобутугар сиэрдэр. Бу барыта биһиги олохпутугар биирдиилээн дьон санаамайгы таҥнары барыытыттан, туга да, кими да сыаналаабат, ларын күүһэ мөлтөөбүттэн, тугу да, кими да сыаналаабат, араарбат буолуутуттан тахсар. Өбүгэлэрбит былыр-былыргыттан: "Туох барыта бүтэр уһуктаах, айылҕанан кэстэбиллээх, накаастабыллаах", - диэн мээнэҕэ эппэтэхтэрэ биллэр.

Буруйдар тустарынан киннэрү биирдэ ааҕан кэбиһиэххэ сөп. Оттон хас биирдии буруй кэннигэр дьоммут-сэргэбит, ыччаттарбыт дьылҕалара тураллар. Хас биирдии буруйтан эчэйбит да, буруйу да оҥорбут киһи таптыыр ийэлээх, аҕалаах, кэргэннээх, оҕолордоох. Төһөлөөх харах уута тохтору, санаа хараастарын, инникигэ эрэл сүтэрин буруйтан эчэйбит, буруйу оҥорбут киһи, киһи чугас дьоно бэйэлэрэ эрэ билэн, ыар баттыгы сүгэн эрдэхтэрэ...

Маны хас биирдиилэр дьон, инникилэринэн кэннилэрин ырыталаан, дьоҥҥо үчүгэйи эрэ оҥорор сырдык санаанан сирдэтэн сылдьаллара буоллар, олохха көстөр хараҥа түгэннэр арыый аччыа этилэр диэн эрэниэҕи баҕарыыллар.

Чурапчы улууһун ИДьО общественнай сибээскэ информацияҕа үлэлиир бөлөҕө

УОРУУ ТАХСАРА БЭЙЭ ДЬАЛАҔАЙЫТТАН ЭМИЭ ТУТУЛУКТААХ

Чурапчы оройуонун Ис дьыалаҕа отделын силиэстийэлиир бөлөҕүнэн 2007 сыл бастакы аҥарыгар 77 холуобунай дьыала суукка ыытыллыбыт буоллаҕына, 2008 сыл бастакы аҥарыгар 58 холуобунай дьыала суукка барда. Итинтэн 23 түбэлтэтигэр буруйдаахтар көстөннөр, барыллааһын силиэстийэ ыытыллан, 30 буруйданааччы дьыалалара суут көрүүтүгэр барда. Олор истэригэр доруобуйаҕа ыарахан эмсэҕэлэниилээх эт-сиин эчэйиитин соруйан оҥоруу иһин 5, доруобуйаҕа орто эмсэҕэлэһиннээх эт-сиин эчэйиитин оҥоруу иһин 1, туора киһи малын-салын уоруу иһин 9, туора үбү-малы иҥэринии иһин 2, киһи олоҕор эбэтэр доруобуйатыгар куттуур күүһү туттан туран атын дьон малын-салын аҕчарыйар сыаллаах саба түһүү, халааһыны оҥоруу иһин 2, күүһү туттан туран атын киһи үбүн-малын күһэйэн ылыы иһин 1, күлүгэннээһин 1 дьыалалара суут көрүүтүгэр ыытылыннылар. Иги дьыалалартан холуобунай ирдэбил сулууспатын кытта бииргэ үлэлээһин түмүгүнэн 2006 сыллаахха көбүтүллэн баран буруйу оҥорбут дьоннор көстүбэккэлэр. тохтотуллубут 5 холуобунай дьыалаҕа буруйдаахтар булулланнар, силиэстийэлэр сэргэтүллэннэр, суут көрүүтүгэр ыытылыннылар.

2007 сыл бастакы аҥарын түмүгүнэн 29 дьыалаҕа буруйу оҥорбут сирэйдэр көстүбэккэлэр, дьыалалар тохтотуллубут эбит буоллахтарына, быйыл бу көрдөрүү уруккуттан таһымыгар турар. Ол курдук, 30 дьыалаҕа буруйданааччы быһыытынан тардыллар сирэйдэр көстүбэккэлэр, барыллааһын силиэстийэлэр тохтотуллубуттара. Буруйу оҥорбут сирэй көстүбэтиннэн, тохтотуллубут дьыалалартан 1 дьыала сымыйа харчыны батарыы иһин, онтон атына барыта бас билиигэ туһуламмыт буруйу оҥоруу иһин дьыалалар, ол курдук, туора киһи бас билэр малын-салын уоруу, киһини аһаҕастык халааһын дьыалалара буолаллар.

Сыллата буоларын курдук, оҥоһуллубут буруйдар улахан аҥардара туора киһи бас билэр малын-салын уоруу буолар. Төһө да хаһыатынан, телевидениенэн бэйэ малыгар-салыгар болҕомтолоохтук сыһыаннаһар, дьиэлэр, сарайдар, ыскылааттар бөҕөргөтүүлэрин күүһүрдэр туһунан сэрэтии үлэлэрэ ыытыллыбыттарын үрдүнэн уоруулар син-биир тохтооботтор. Халлаан хараҥаран эрэрин туһанан киһи малын-салын иҥэринэн баҕалаах түүҥҥү сырыылаах дьон "үлэлэригэр" тахсыахтара. Чааһынай бас билэр дьон гараастара, сарайдара, атын дьиэлэрэ үксүн Кытай күлүүстэринэн хатаналлар, туох да атын бөҕөргөтүүтэ суох буолаллар. Уоруйахтарга ону алдьатар уустук буолбатах. Ону тэҥэ түүҥҥү хараҥа кэмҥэ сырдатыы суоҕа уоруйахтарга уорууну оҥороллоругар бэлэм усулуобуйа. Маны барытын өйдөөн сарайдар, дьиэлэр, гараастар хатыырдарын бөҕөргөтөр, тэриллэр объектарыгар сигнализацияны туруорар, техникаларга утору утары сириэстибэлэри туруорталар - билиҥҥи бириэмэ эрэйэр булгуччулаах ирдэбилэ. Кэлин уордарыллыбыт баайыт-дуолгут, алдьаммыт массыынаҕыт, мотоциклгыт өрөмүөнүгэр онноҕор элбэх оросхуоту көрсүөххүт. Үксүн буоларын курдук, кэлин уоруйах тутуллуннаҕына, киһи ханна да үлэлээбэтиттэн, биһиэтэр кыаммат ыал оҕото буоларыттан сылтаан оҥорбут хоромньуларын төлөттөрөр кыах суох буолуо.

Билиҥҥи силиэстийэлиир бөлөххө хас да мотоциклы уоруу, күрэтии дьыалалара киирэн сыталлар. Хомойуох иһин, бу техникалар ханна да учуокка турбаттар, регистрацияламмыт билиэлэрэ суох, онноҕор атыыласыллыбытын туһунан ыспыраапка счета суох. Киһи нүөмэрэ суох техниканы көрдүүрүгэр, туох да докумуон суох буоллаҕына, аҥардас туоһулар көрдөрүүлэринэн сирдэтэр олус уустук. Онон техниканы бас билээччилэр техникалыгын бэрээдэк быһыытынан ГАИ учуотугар туруорарыгыт ирдэнэллэр.

Оҥоһуллубут буруйдары билэр, ону тэҥэ буруйу оҥорбут киһини билэр түгэннигитигэр Чурапчы оройуонун ис дьыала отделыгар 42-208 нүөмэргэ эрийэн биллэриҥ, биллэриилэр аноннимнай да буолуохтарын сөп.

О.Н.ФЕДОТОВА,
Чурапчы оройуонутар ИДьО начальнигын солбуйааччы, силиэстийэлиир орган салайааччыта, юстиция майора.

"МОТОЦИКЛ" ОПЕРАЦИЯ ЫЫТЫЛЛАР

Республика суолларыгар 2008 сыл 6 ыйын түмүгүнэн суол быһылааннын тахсыыта олус элбэх. Сайыҥҥы кэмҥэ мотоциклалаах дьон суол быһылааныгар түбэһэллэрэ үксүүр. Ол курдук, Сахабыт сирин үрдүнэн быйыл 31 суол быһылаана тахсыбытыгар 3 киһи өллө, 31 киһи араас кээмэйдээх эт-хаан эчэйиитин ыллылар. Бу 31 быһылаантан Чурапчы улууһугар 3 мотоцикл кыттыылаах суол быһылаана таҕыста, онно 3 киһи эчэйии ылбытыттан биирдэстэрэ 5 саастаах оҕо.

Сыллааҕы суол быһылааннарын ырытан көрдөххө, бары кэриэтэ сайыҥҥы бириэмэҕэ тахсаллар. Ол биричиинэтинэн сайыҥҥы кэмҥэ суолга техника сырыыта үксүүрэ буолар. Маны таһынан сайыҥҥы кэмҥэ эдэр ыччат, оҕолор мотоцикл таһынан түүннэри-күнүстэри элбэх сырыылаах суолларынан техника ыытар бырааба, докумуона, мотошлема суох, быһыта-быһа буорга олус түргэнник айанныыллар, арыт арыгы да испит туруктаах буолаллар. Оттон суол быһылааннарыттан үгүһэ маннык балаһыанньаҕа тахсар. Төрөппүттэр, оҕолоргутугар мотоцикл, массыына көҥүллээн биэрэҥҥит оҕоҕут олоҕор куттала үөскээриитин умнумуоххутун наада. Онон оҕолоргутугар интэр-өйдөтөр үлэни ыытан, быһылаан тахсарыгар тиэрдибэккэ, киһилэр инникилэрин харыстаан сэрэтэргит, өйдөтөргүт наадалааҕын умнубаккытыгар ыҥырабыт. Бырааба суох техника ыыта сылдьар дьон КоАП 12.7 ыст. 1 чааһынан административнай эппиэтинэскэ тардыллалларын, 2500 солк. ыстарааптаналларын, техникалара ыстарааптыыр стоянкаҕа киирэрин иһитиннэрэбит. Ону таһынан бырааба суох киһиэхэ техниканы көҥүллээн ыытарбыт хаһаайын РФ КоАП 12.7 ыст. 3 чааһынан 2500 солк. ыстарааптанар. Маны иһитиннэрэн туран, төрөппүттэри суоппар бырааба суох оҕолоргутугар мотоциклы, массыынаны ыытарбаккытын ирдиибит. Билиҥҥи сүүрэр мотоциклалар үгүстэрэ докумуоннара ситэ оҥоһуллубатах, эбэтэр олох да докумуона суох буолаллар. Маннык мотоцикл ыстарааптыыр стоянкаҕа киирэр түгэнигэр мотоцикл докумуона барыта хомуллуор диэри хаһаайыгыгар бэриллибэт. Маны барытын сэрэтэн туран, 2008 сыл от ыйын 21 күнүттэн республика үрдүнэн "Мотоцикл" операция ыытылларын туһунан иһитиннэрэбит.

Бу операция чэрчитинэн скутердар эмиэ бэрэбиэркэлэниэхтэрэ. 16 сааһын ситэ илик оҕо скутер ыыта, 14 сааһын ситэ илик оҕо айан суолугар велосипед тэбэ сылдьар буоллахтарына, төрөппүттэр РФ КоАП 5.35 ыст. административнай эппиэтинэскэ тардыллыахтара, скутердар ыстарааптыыр стоянкаҕа угуллуохтара. Онон скутерынан, велосипедынан сылдьааччылар тутуһуохтаах быраабылаларын санатабыт:

– суол үстүн велосипеды 14 саастарыттан үөһэ саастаах оҕолор, мопеды 16 саастарын ааспыт оҕолор ыыталлара көҥүллэнэр;
– суол уҥа өттүнэн эрэ айанныахтаахтар;
– аҥар эрэ илиинэн уруулдуур көҥүллэммэт;
– 7 сааһын туола илик оҕону мопед, велосипед эбии анал олбохтоох, эрэллээх атах уурардаах эрэ буоллаҕына миҥэстэр көҥүллэнэр. 7 саастарыттан үөһэ саастаахтары миҥэстэр көҥүллэммэт;
– велосипедтан, мопедтан 50 см быһар, эбэтэр айаҥҥа мэһэйдиир таһаҕаһы тиэйэр көҥүллэммэт;
– велосипеды, мопеды соспорор, анал прицептэн атыны соһор көҥүллэммэт;
– арыгы испит туруктаах сылдьар көҥүллэммэт.

Бу быраабылалары кэһэр түбэлтэҕэ РФ КоАП 12.29 ыст. административнай эппиэтинэскэ тардыллыахтара.

Түмүккэ төрөппүттэри, техника бас билээччилэри уонна сатыы дьону бэйэбэйэҕитигэр хардарыта болҕомтолоох буоларгытыгар, суол быраабылаларын булгуччулаахтык тутуһаргытыгар ыҥырабыт.

Ю.Ш.ПОСЕЛЬСКАЯ,
Чурапчытааҕы ГАИ отделениетын пропагандаҕа инспектора.

Нэһилиэктэн сонун

САҢА САЙЫЛЫК ЫҺЫАҔА

Михайлова Саргылана Ивановна салайар "Чакыр" өнөнү оҕорор кооператива чаһынайдартан, бааһынай хаһаайыстыбалартан 75 ынаҕы хомуйан "Хара Хомустаах" хотугу энэргэр типовой титиистээх, үлэһиттэр сайылыыр үс дьиэлээх саҥа сайылыкка бэс ыйын 5 күнүгэр көһөн тахсан үлэлии олорор. Миронова Марфа Егоровна, Филиппова Любовь Николаевна, убайбалыс Миша, Варя Сазоновтар сайын хомуллубут ынахтарга ыанныыксыттыыллар, Филиппов Руслан Макарович бостуукпуур, Старостин Егор Николаевич дизели көрөр-истэр. Сайылыкка уот линиията тардыллыбыт.

Былырыын ыаллартан икки гараһы, биир дьиэни атыылаһан сайылыкка таһааран, ыал олорор гына уларыппыттара, оһохтообуттара. Быйыл сайылыкка көһүөх инниниэ Васильев Афанасий Дмитриевич ол дьиэлэри кырыыламмыт хаппаһыннарынан тупсаҕайдык эпсиэйдээтэ, титиистэ, булууһу ситэрдэ. Дьиэлэр истэрэ эмиэ эпсиэйдэниэхтээх.

Сайылыкка тахсыахтарыттан электродойка үлэлиир. Күнүгэ 6,5 центнер үүт ыанар. Сай устата кооперативка 41 центнер эрэ үүккэ квота бэриллиннэ, хайыы-үйэ 17,5 центнер үүт туттарылынна. Соторутааҕыта саҥа сайылыкка кооператив ыһыаҕа буоллар. Нэһилиэк депутаттара, кооператив чилиэннэрэ, үлэһиттэрэ, ынырыллаах ыалдьыттар кыттыылаах үөрүүлээх мунньахха улуус баһылыга Яковлев Семен Илларионович 100 күнүэх үлэтин, инники былааннарын билиһиннэрдэ. Улуус баһылыгын тыа хаһаайыстыбатын бэлтэрүүстарыгар солбуйаччы Аргамонов Петр Петрович, "Чурапчы" кооператив технолога Ноев Дмитрий Дмитриевич тыл эттилэр. Улуус салайаччылара лоп-баачча тылларын-өстөрүн, кэскиллээх этиилэрин, элбэх ыйытыыларга суоллай, толору эппиэттэрин мустубут дьон астына иһиттилэр, улуус саҥа салалтатыгар үгүс үтүө тылы, алтыһы эттилэр.

Ыһыах саҕаланна. Саҥа сайылыкка киирэр лиэнтэни кырыйар чиэс улуус баһылыгар С.И.Яковлевка, Чакыр нэһилиэгин баһылыгар Т.В.Адамоваҕа, кооператив салайаччыгыгар С.С.Михайловкаҕа тиксэр. Улуус биллэр тойуксута Николай Никитич Григорьев аал уоту аһатан, саҥа сайылыгы алҕата. "Чакыр" кооператив салайаччыларыгар С.И.Михайловаҕа, М.И.Марковаҕа улуус, нэһилиэк салалталара бочуотунай грамоталар, эҕэрдэ суруктар, өйдөбүнньүк балаҕаттэр туттарыллыннылар. Кэлбит ыалдьыттар, ыанныыксыттар эмиэ эҕэрдэ суруктары, балаҕаттэри туттулар.

Дьуһаллаах, салгыылаах, араас дьэрэкээн дьүһүннээх тангастарынан, лиэнтэлэриэнэн киэргэтиллибит саамай үүтээх ынахтар парааднаан хотолдьуһа хаамыыларга улахан сэргэхсийбини, сэнээрбини таһаарда. Манна Ноговицына Клара Васильевна күнүгэ 21,5 литрэ үүтү биэрэр ынаҕа бастаан, 1 куул комбикорманан наҕараадаланна, атыттар биһиэбил биричиинэлэр типистилэр. Түһүлгэҕэ эҕэрдэ ырыа эҥэлгэтэ дьиэрэйдэ, бэйэбит ойбут, Татта народнай театрын үлэһитэ Акуфриев Николай Афанасьевич ыллаан-туойан, түһүлгэни улаханнык киэргэттэ.

Түһүлгэ аһылыгар кооперативтар ыалдьыттарын кыһыһынан, үтэһэлэх эмис этиэн күэдьэхтилэр. Ол кэнниттэн сүүрүүгэ, хапсаҕайга уһуйаан оҕотуттан саҥырбыт дьоҥҥо тиийэ саастарынан наардаһан улахан хатыһыылаах күрэхтэри тэрийэннэр, көрү-нары көҕүлүттэн туттулар, түмүккэ лотерея оонньоннo. Бары даҕаны бэркэ астынан, үөрэн-көтөн тарҕастыбыт.

Николай ФИЛИППОВ.

Оҕо сынньалана

УЛУУСКА 75 ЛААҔЫР ҮЛЭЛИИР

Үөрэх дьыла бүтэн, оҕо сайынгыы сынньаланыын ханна атаарара, тутунан дьарыктанара хас биирдии төрөппүт төбөтүн ыарыыта буоллар. Оҕо сайын устата күүлэй тэбэ сылдьыахтаабар, билигин бэйэтэ хамнастаах, дохуоттаах үлэҕэ дуораһыйар. Оҕоҕо үөрэх-билии кыһатын инэриинэн мунурдаммакка, сынньаланы кытта дьүөрэлии тутан үлэлэһэр улуустааҕы үөрэх управлениета (нач. В.Н.Коркин, лааҕыр уопсай тэрээһинин бопшуруоһугар эппиэтинэстээх, научнай-методическай отдел специалиһа Г.Д.Федотов) быһыылэбэх лааҕыры тэрийэн үлэлэтэ турар. Онон бүтүннүү кэпсэтэр темабыт: "Оҕо сынньалана".

Улууска быйылгы дьыллаахха 75 лааҕыр тэриллэн үлэтин саҕалаабыт. Олортон 35 үлэ лааҕыра, 9 чэбдигирдээр лааҕыр, 8 спортивнай лааҕыр, 8 үөрэтээр лааҕыр, 2 культурнай-эстетическай лааҕыр, 2 туристическай-краайы үөрэтээр лааҕыр, 2 социальнай лааҕыр, 2 экологическай лааҕыр, 1 чаҥчыйаар-үөрэтээр лааҕыр киирбит.

Бастакы сезонҥа 24 кини лааҕыр үлэлээтэ. Бу араас хайысхалаах лааҕырдарга 1058 оҕо хабыллан сынньанна, үлэлээтэ, доруобуйатын тупсарда, талаанын, дьоҕурун сайыннарда. Лааҕыр үксэ үс сезоннаах буолар, онтон бу күһүҥҥэ диэри барыта 3003 оҕо сылдьара быллаанналар. Бу бырыһыаҥҥа таһаардахха 75,5 тэҥнэһэр.

Лааҕырдарга саамай ситэ илик, буруйу оҥорон иһ дьыала отделыгар учуокка турар оҕолор хайаан да 100% хабыллыахтаахтар. Холобур, бастакы сезоҥҥа онтон 40 оҕо сылдьыбыт.

Улуус статустаах биһиэхэ үс: "Кустук" - эмтээрчэбдигирдээр лааҕыр, "Лидер" - оскуола олоҕор актыыбынай кыттыылаах, общественник, үүгүтэй үөрэхтээх улахан кылаас оҕолорун лааҕыра, "Эрэл" - ынбалыот оҕолорго эмтээрэр-чэбдигирдэр лааҕыр баар. Бу лааҕырдар иккиллии сезоннаахтар. Атын лааҕырдартан уратыта диэн бу лааҕырдарга улуус араас нэһилиэктэриттэн оҕолор мусталлар. Онтон атын лааҕырдарга оскуола бэйэтин, төһөтөрүн оҕолоро, чугастыы сытар нэһилиэктэр оҕолоро кэлэн сынньаныахтарын сөп.

Орогу лааҕырга биэрии туһунан бопшуруоска:

- Улуустааҕы үөрэх управлениета уонна нэһилиэнньэ дьарыктаах буолуутун кииннэ бу саас кырыы нэһилиэктэргэ суол-иис алдьана илигинэ дьаарбанка тэрийбитэ. Манна ким ханнык лааҕырга барыан баҕалаабын биллэрбитэ, сайабылыанньа түһэрбитэ. Ону тэҥэ сайын устата тэриллэлэр оҕолор улэ миэстэтин бигэрэри дуогабардаспыттара. Билигин баланстаах көрдөххө, 100-тэн тахса оскуола үөрэхэччитэ тэриллэҕэ үлэһит быһыытынан киирбиттэр, хамнастаах үлэһит буолан сылдьаллар, - диэн улуустааҕы үөрэх управлениетын специалиһа А.П.Григорьева кэпсиир.

Улуустааҕы үөрэх управлениетын начальнигын уураахынан оҕо лааҕырга сылдьарыгар, лааҕыр тэрээһинигэр эппиэтинэстээх оскуола директорун иитэр үлэҕэ солбуйааччы буолар. Онтон салгыы эппиэтинэстээхтэринэн хас биирдии лааҕыр начальниктара, иитээччилэрэ, тренердэрэ субуллан баран иһаллар.

Лааҕыр быйылгы сүрүн проблематынан - ас үөһэ көспэтэ буолар эбит. Ас үөлээһинэ социальнай страхование фондатыттан көһүр. Ол үп бырыһыанньаан көһөр буолан ыарахаттардаах диэн тэрийээччилэр эталлэр. Лааҕыр аһын тиэйэн ауоциоҥутар "Туймаада-Лизинг" хамсаанньа тендеринэн кыайан улуус лааҕырдарын бүттүүн хааччыйа олорор. Ону тэҥэ сибиинэй эт-үүт аһын "Маарыкчаан" потребобществотыттан ылаллар.

Сотору-сотору улуустааҕы үөрэх управлениетын делегацията лааҕырдары көрөйөн көрөр. Оҕо сынньаланын барыла, ас-үөл таһыма бүттүүн хоптуруоллаһар. Салгыы лааҕыр олоҕун хаамыытын, таһымын командировка сырыытыттан билгэххит.

Айталина АДАМОВА.

Ребакция почтата

"ЧВШ-2" ЧИЭҺИГЭР СӨРҮҮН СӨЛӨГӨЙ ЫҺЫАҔА

1973 с. аһыллыбыт Чурапчытаабы 2№-дээх 8 кылаастаах оскуола (ЧВШ-2) быйыл сайын үлэлээбитэ 20, аһыллыбыта 35 сылларын, уларыта тутуута түбэспитин 15 сылларын Бөтүрүөп тангара күн ыһыахтаан, ахтыҥнаах түмсүүнү тэрийдэ, умнуллуутан өрөһүнэргэ маннайгы хардыыны оногдо.

"Саҥа олоххо" биллэрии тахсарын кытта, ахта-саныы сылдьар дьон кыллаас кэмнэ хомуна охсон ыһыахтаан ыыппыттыбыт. Айылҕа ийэбит да "Кытаатыҥ, көрсүһүҥ!" диэбиттии кутаалыыр куйааһын уҕарыгган, сөрүүн нуһарангы бэлэхтээтэҕэ үһү. Иннэ гынан, эдэрдиин-эмэнниин сэниэлээх сырыттыбыт, сайаҥнисэпэни, оонньууну оройуттан туттубут.

Үөрүүлээх түмсүүнү хаан-уруу оскуолатын үйэтитиигэ туруммут, бу оскуолаҕа уһуннук директордаабыт, физрукпутаабыт, биһруктаабыт, бу оскуолаҕа үөрэх управлениетын профсоюбун бэрэссэдээтэлэ Егор Иннокентьевич Давыдов уонна эмиэ "ЧВШ-2"-ҕа сэдэхтэлэ Егор Иннокентьевич Давыдов уонна эмиэ "ЧВШ-2"-ҕа директордаабыт, ССРС, РСФСР үөрэҕириитин туйгунара Людмила Михайловна Винокурова иһиллэхтэлэр-саҕалаатылар. Ыраахтан-чугастан ыҥырсан оскуоланы араас кэмнэргэ бүтэрбит выпустар учууталларыгар рапорт биэрдилэр, истиг махталларын тиэртилэр. Ол кэннититтэн төбүрүөннээн олорон аһааһын тэриллиннэ, үтэһэлэх эт, быырпах, лотерея биллиэтэ атыыланна. Ыҥырыыллаах ыалдьыттар бэлэм чалбаарыҥа тиһыллыннылар. Сорох-сорохтут бааҕадьыйбыт, эбээ-эһээ буолан листибит. Сорох-сорохтут бааҕадьыйбыт, эбээ-эһээ буолан листибит. Сорох-сорохтут баара

ЭҺЭРДЭЛИИБИТ!

Күндү күтүөллүтүн **Прокопий Трофимович ЕФИМОВЫ** төрөөбүт күннүнэн уонна кэргэннинэн **Александра Алексеевналыын** ыал буолан олорбуккут 35 сыла туолбутунан итиитик-истиинник эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт Эһиэхэ, күндү дьоннорбутугар, кытаанах доруобуйаны, күннээҕи үөрүүнү-көтүүнү, сарсыардааҕы санааны. Сиэттэрдит чугаспар санааларынан, чугас дьоммут сылааһ сыһыаннарынан уруттанан ыарыыга ыллар-баҕа уһуннук, дьоллоохтук олорорҕутугар!

Эҕэрдэни кытта Шураны кытта Чурапчытааҕы интернат-оскуолаҕа бииргэ үөрэммиттэрэ.

x x x

Убаастыыр киһибитин, санаастыбын, СР үөрэҕириитин туйгунун Чурапчы алын сүһүөх оскуолатын үрдүк категориялаах учууталын **ПЕРМЯКОВА Вера Михайловнаны** өрөгөйдөөх үбүлүөйүгүнэн итиитик-истиинник эҕэрдэлиибит!

Эн киэҥ-холку майгыгынан, сайаҕас санааҕынан, алыптаах тылгынан, тобулаҕас толкуйгунан барыбытыгар холобур буолаҕын. Баҕарабыт эйиэхэ чэгиэн доруобуйаны, үлэҕэр үрдүк ситиһиилэри, дьиэ кэргэҥҥэр дьолу-сорогы, баҕарбытын барыта баар буоллун, санаабытын ситэнэн истин, туппутун тобулла турдун!

Эҕэрдэни кытта Пермяковтар, Листиковтар, Васильевтар, Копыриннар.

x x x

Күндү аҕабытын, эһэбитин, Соловьев нэһилиэгиттэн төрүттээх Дьокуускай куорат олохтооҕо **ФЕДОРОВ Захар Ивановиһы** "СР физкультураҕа уонна спорка үтүөлээх үлэһитэ" үрдүк аатын ылбыккынан, итиитик-истиинник эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт кытаанах доруобуйаны, үлэҕэр өссө үрдүк ситиһиилэри, бары үтүөнү, кэрэни!

Эҕэрдэни кытта кэргэниҥ, оҕолоруҥ, сиэннэриҥ.

x x x

Күндүтүк саныыр дьүөгэбитин **СИВЦЕВА Анна Самойловнаны** 70 сааскынан ис сүрэхтэн эҕэрдэлиибит!

Баҕарабын оҕолоргор, сиэннэргэр, дьиэ кэргэҥҥэр бары кэрэни! Оҕолоруҥ, сиэннэриҥ таптылларынан уйдаран доруобуйаҥ тубустун, уһун үйэлэн!

Чурапчыттан Анна Захарова.

КӨННӨРҮҮ

"Саҥа олох" хаһыат от ыйын 15 күнүнээҕи 95 (9847) №-рэ тахсыбыт "Күндүттэн күндү киһим.." диэн кэриэстэбилгэ сыыһалар тахсыбыттарын ааҕааччыларбытыгар көрдөһөбүт:

– "..кырыс сири туһаҕа таһаарыыга **1951 с.** Алтайскай кыраайга" диэни "..кырыс сири туһаҕа таһаарыыга **1956 с.** Алтайскай кыраайга" диэн;

– "..ветеринарнай станция үлэ эһэрэтин начальнигынан" диэни "..ветеринарнай станция **дезинфекционнай** этэрээтин" диэн;

– "Аймахтарбытыгар .. **Е.К.Постниковаҕа**" диэни "Аймахтарбытыгар .. **Елена, Константин Постниковтарга**" диэн;

– "оҕолоруун бииргэ үөрэммит табаарыстарыгар, балтыгар **Валяҕа, дьүөгэтигэр Екатерина Ивановнаҕа**" диэни "**оҕолоруун бииргэ үөрэммит табаарыстарыгар, Валя балтыгар, дьүөгэтигэр Екатерина Ивановнаҕа**" диэн.

– автор аата "**Галина Фодотовна**" диэни "**Галина Федотовна**" диэн.

БИЛЛЭРИИЛЭР

Суһаллык 1 кварталга 2-с этээжкэ үс хостоох квартира атыыланыбыт эбэтэр бииргэ хостоох дьиэҕэ атастаһабыт (эбии төлөбүрдээх). **Биилэр тел.: 27-550, 27-548.**

x x x

Көһөрөн ылар Мугудайга дьиэ атыылыыбар.
Биилэр тел.: 42-025, МТС290-81-10.

x x x

Икки тыыны тиксиһэлэри, "Нокиа" сотовай телефону атыылыыбыт. **Биилэр тел.: 27-326.**

Сүбэ холбукатыттан

КҮН КҮЛҮМЭ СИРЭЙГЭР КҮЛҮМҮРДЭЭБЭТИН

Арыылаах-сылалаах тирилээх дьон от ыйын өҥүрүк куйааһыгар эрэйдэнэн аҕай эрдэхтэрэ.. Бүгүҥҥү нүөмэргэ хайдах бу дьон ыраастаныахтарын, бэйэлэрин көрүнүөхтэрин сөбүн туһунан сүбэлэрбитин үллэстэбит:

Арыыны, сыаны утары күүстээх аармыйа баар: крем, сывороткалар, тониктар, маасkalар, геллэр, харандаастар, пудралар, салфеткалар.. Холобур, глина, кукурузнай крахмал, эбиэс бурдук састаабтаах косметикалар тирии арыытын обороп, тас көрүнүгүн матовай гына оҥороллор. Онтон селицилловай кислоталаах,шалфейдаах, какао-боблаах косметикалар сальнай железа үлэтин хонтуруоллуур, поралары кычыатар. Бу икки функцияны оҥорор биир косметика баар буолуон сөп. Салгыы арыыны хааллярбат сымнатар кремнэри туһаналлар.

Арыылаах эбэтэр комбинированнай тириилээх дьон тириилэрин матовай оҥорор хардыылара:

1. Өлбүт клеткаларгын кытта арыыны үчүгэйдик ыраастыыр-сууйар гель буолуохха наада. Холобур, сальнай железа үлэтин хонтуруоллуур, пораны дириҥник ыраастыыр буолуохтаах.

2. Тириини матовай оҥорор тоник. Тоник арыыны, кири ыраастыыр. Өссө икки функциялаах тоник эмиэ баар. Ол тоник тириини пудралаах курдук оҥорор.

3. Тириини сымнатар, матовай оҥорор крем. Үксүн арыылаах уонна комбинированнай тириилээхтэргэ биир крем анаанар. Крем салициловай кислоталаах, антиоксиданнаах буолуохтаах. Оччоҕо поралар да сүтэллэр, тириигин биир тэҥ да оҥорор. Сайын тирии сыныанар кэмэ буолуохтаах. Өскөтүн эһиги эрдэ кремиҥэн сотто үөрэнэн хаалбыт буоллаххытына сайын устата мультиактивнай сывороткунан соттор туһалаах. Тирииҥ сывороткаттан бархатнай буолар.

4. Түүн киһи тириитэ эмиэ көрүллүөхтээх. Арыылаах эбэтэр комбинированнай тириилээхтэр кремиҥэн буолбакка гелинэн соттуохтаахтар эбит. Гель микрофлораҕын чөлүгэр түһэрэр, сирэйи матовай оҥорор.

Арыылаах тириилээх дьон тональнай кремнэ ордук болҕомтолоох буолуохтаахтар. Араас геллэр, салфеткалар хас биирдии киһи тириитигэр сөп түбэспэт. Онон тональнай кремэ хайаан да кремиҥэн баран соттоҕун диэн буолбатах. Ол оннугар үчүгэй лосьонунан ыраастанан баран соттуохха сөп.

Специалистар арыылаах тириилээх дьону пудранан наһаа үлүһүйүмэҥ диллэр эбит. Пудра пораларгын бүөлүүр, онтон сылтаан араас прыщиктар, угрилар тахсаллар. Пудра оннугар матирующай стиһыни туһаныҥ. Кыраасканы сотор лосьоннар эмиэ кырата суох оруоллаахтар. Макияжкын лосьонунан ыраастаан баран, хайаан да тымныы уунан эбэтэр искиирэ суох тоникунан ыраастанар наада.

Матырыйаал "Здоровье" 6 №-дээх сурунаалыттан ылылынна.

Извещение о проведении открытого аукциона на право заключения муниципального контракта на строительство объекта "32-квартирный жилой дом в с. Чурапча"

1. Форма торгов: открытый аукцион

2. Полное наименование заказчика/организатора торгов:

2.1. Администрация МО "Чурапчинский улус (район)"

2.2. Место нахождения/Почтовый адрес: 678670, Республика Саха (Якутия), с. Чурапча, ул. Ленина, 41, кабинет 23, тел. 8 (41151) 41-184, факс: 41-601 e-mail: churecn@mtcs.ru

3. Предмет муниципального контракта: строительство объекта "32-квартирный жилой дом в с. Чурапча"

4. Место выполнении работ:

- РС (Я), Чурапчинский улус (район), с. Чурапча, объект "32-квартирный жилой дом в с. Чурапча"

5. Срок, место и порядок предоставления документации об аукционе: Официальный сайт, содержащий документацию об аукционе: http://goszakupkieconomy.ykt.ru. Предоставление документации об аукционе осуществляется по запросу любого заинтересованного лица, поданного в письменной форме в течение двух дней со дня получения заказчиком соответствующего заявления или по месту нахождения заказчика/организатора торгов. В случае направления документации об аукционе по почте или в электронном виде, отправитель не берет на себя ответственность за утрату или вручение документации об аукционе с опозданием.

6. Начальная (максимальная) цена контракта:

5 000 000 (Пять миллионов) российских рублей (в т.ч. все налоги, сборы и прочие обязательные платежи уплачиваемые и взимаемые на территории РФ, затраты, связанные с приобретением материалов, перевозкой, со страхованием рисков, которые должен будет оплатить Участник в случае победы в аукционе).

7. Место, дата и время проведения аукциона: в 10 ч. 00 мин. местного времени 13 августа 2008 года по адресу: 678670, РС (Я), с. Чурапча, ул. Ленина,41, актовый зал, II этаж.

8. Место, дата и время начала рассмотрения заявок на участие в аукционе: в 10 ч. 00 мин. местного времени 12 августа 2008 года по адресу: 678670, РС (Я), с. Чурапча, ул. Ленина,41, актовый зал, II этаж.

9. Требование обеспечения заявки на участие в аукционе 5 % начальной (максимальной) цены контракта (цены лота).

10. Требование обеспечения исполнения муниципального контракта: установить в размере 10% начальной (максимальной) цены контракта.

11. Преимущества, предоставляемые осуществляющим производство товаров, выполнение работ, оказание услуг учреждениям и предприятиям уголовно-исполнительной системы и (или) организациям инвалидов: не установлены.

М.И. ЛОСКИН,
и.о. главы администрации
МО "Чурапчинский улус (район)".

Хоптоҕо нэһилиэгин олохтооҕо, үлэ ветерана
МАРТЬЯНОВ Рева Михайлович
уһун ыарахан ыарыыттан ыалдьан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Валентина Егоровнаҕа, кыргыттарыгар, күтүөтүгэр, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

"Хоптоҕо нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата, кырдьаҕастарын, ветераннарын сэбиэттэрэ.

Кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

– Хадаартан төрүттээх Хоптоҕо нэһилиэгин олохтооҕо Мартьянов Рево Михайлович уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Валентина Егоровнаҕа, дьиэ кэргэнигэр, чугас дьонугар Хадаар нэһилиэгин дьаһалтата.

– Хоптоҕо нэһилиэгин олохтооҕо Мартьянов Реворий Михайлович уһун ыарахан ыарыыттан ыалдьан өлбүтүнэн кэргэнигэр Мартьянова Валентина Егоровнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр Дириҥнээҕи эргиэн тэрилтэтин үлэһиттэрэ.

– Таптыыр аҕата Мартьянов Рево Михайлович ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн бииргэ үөрэммит доҕордоругар Валентинаҕа, кини ийэтигэр Валентина Егоровнаҕа, күтүөтүгэр Айаалга, кыыһыгар Нарыйаҕа, сиэннэригэр 1990 с. сыллаах Дириҥ орто оскуолатын выпускниктара.

– Тапталлаах таайдара, убайдара, быраатара Мартьянов Реворий Михайлович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан Лукин Василий Петровичка, Люция Михайловнаҕа уонна Наталья Михайловнаҕа, кинилэр дьиэ кэргэттэригэр, бары аймахтарыгар Чурапчыттан Лазаревтар, Александровтар.

– Мартьянов Рево Михайлович ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэттэригэр, балтыларыгар, бары аймахтарыгар Луковцевтар, Ноговицыннар, Софроновтар, Черепановтар.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Редактор - директоры солбуйааччы, эппиэттиир секретарь, суруk отдела – Г.И. ПОЛУСКИНА.
Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела – А.М. СЛЕПЦОВ.
Культура, политика, быраап отдела – О.В. ЖИРКОВА.
Үөрэх, доруобуйа харыстабылын отдела – А.М. АДАМОВА.
Ыһыат, оҕо-аймах отдела – Н.Н. ГАВРИЛЬЕВА.
Верстальщик – Э.И. ХОМУС.
Корректор – В.Н. ПЕТРОВА.
Бэчээттээччи – Д.И. СЕМЕНОВ.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственнай учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһууну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР регональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №19-0423.

АADЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358.
E-mail: Osanaoloh@churap.sakha.ru

Саҥа олох

Автор суругар этиллэр санаа редакция позициятыгар халдьи сөп түбэһэр буолбатах. Суруйка ыйыллар чахылар кырдьыктааахтарыгар эппиэтинэһи автор тус бэйэтэ сүгэр.

"Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук ГУ. Офсетнай бэчээт. Сакааһын № 98. Тираж 1507. 21.07.2008 с. бэчээккэ бэрилиннэ.
Хаһыат нэдиэлэҕэ үстэ: оптуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар. Индекс: 54907.